

GAZETA LWOWSKA

PRENUMERATA:

Miejscowa miesięcznie: bez dostawy do domu 4-80 — z dostawą 5-30 — Zamiejscowa miesięcznie z przesyłką pocztową 5-30 — Zagranicą 7-00 zł.
P. K. O. 141.690.

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ej PO-
POŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

CENA NUMERU 20 gr.

Biura Redakcji i Administracji: pl. Smolki 3. I. p.
Telefon Redakcji 21-18, Administracji 21-17.
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11 do 12
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty

Wychodźstwo polskie we Francji.

Znalazł się w dniach ostatnich w jednym ze stołecznych dzienników list polskiego emigranta z Francji. Pisany — po stylu to poznać — przez człowieka, co dużo nie pisze; ale wiele mówiący i charakterystyczny.

»Wychodźstwo polskie we Francji czułoby się szczęśliwym, gdyby nie tęsknota za krajem ojczystym, za pięknem przyrody naszej« — zaczyna autor. — »Jestem pięć lat we Francji, ale nie było takiej chwili, bym się jeden dzień pocieszył, naweselił tak, jak przed laty w naszej ojczyźnie«. A potem dodaje takie życzenie: »Byłoby wskazaniem, żeby prasa w Polsce poświęciła chociaż raz na miesiąc biuletyn o wychodźctwie. Taki biuletyn mógłby być materiałem dla działaczy społecznych we Francji«.

Słusznie domaga się ten polski górnik czy rolny robotnik, by czasem więcej w opinii publicznej na niego zwrócono uwagi. Niechże jego apel nie zostanie bez echa. Tembardziej, że nie zapominamy, iż we Francji żyje w tej chwili około 1/2 miliona Polaków. W dwu jedynie departamentach, Nord i Pas de Calais przebywa 200.000 emigrantów z Polski, a niektóre kopalnie północno-francuskie liczyły wśród swych robotników 60% Polaków. Miasteczko Bruay w departamencie Pas de Calais liczy 27.000 ludności polskiej i nie popełnia się przesady, twierdząc, że łatwiej się w niem porozumieć po polsku, niż po francusku. Chwilami trudno opanować złudzenie, że się jest w Polsce; na domach widnieją same polskie szyldy, na ulicach rozbrzmiewa mowa polska, w kościołach po polsku głosi się kazania.

Reprezentuje tedy polska emigracja we Francji tego rodzaju siłę liczebną, która godna jest stałej troski, pieczołowitej opieki i ingerencji ze strony społeczeństwa i Rządu polskiego. Bo na tym to terenie ścierają się ze sobą siłą rzeczy dwie przeciwne tendencje: francuska, dążąca do wynarodowienia i przyswojenia sobie zdrowego i żywotnego elementu polskiego; polska, pragnąca utrzymać na zawsze polskość tego elementu. Poza tem zagadnieniem zasadniczym istnieją tu bogate zadania natury humanitarno-społecznej, a więc: zapewnienie polskiej emigracji opieki prawnej, pomocy przy uzyskiwaniu pracy i w razie choroby, oraz roztoczenie nad nią pieczy moralno-oświatowej.

Wracając do cytowanego (zwięzłego zresztą) listu, czytamy w jego zakończeniu: »Nie ma chyba kraju, któryby taką opieką otaczał swych wychodźców jak nasza Polska«.

I tkwi w tem dużo bezwątpienia prawdy. Starano się na drodze umów międzynarodowych z Francją, zapewnić emigrantowi jak najszlachetniejszą pomoc. Oprócz placówek konsularnych, potworzono t. zw. »Opieki polskie«, półoficjalne organizacje przy konsulatach, posiadające w celu organizowania wszelkiej opieki, specjalnych urzędników; poza niesieniem pomocy doraźnej i porad życiowych, spełniają one i tę tak ważną rolę pośrednika przy załatwianiu zarogów między pracodawcą a emigrantem.

Przed sesją Rady Ligi w Madrycie. Minister Zaleski wyjeżdża w piątek. — Stresemann nie pojedzie do Madrytu?

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 28 maja. Minister Spraw Zagranicznych Zaleski, wyjeżdża do Madrytu w piątek wraz z małżonką. PP. Zalescy przybędą do Paryża w sobotę i pozostaną tam przez niedzielę i poniedziałek, skąd udadzą się do Madrytu.

Posel polski w Berlinie Roman Knoll, przybędzie do Madrytu i będzie brał udział w pracach delegacji polskiej na sesji czerwcowej Rady Ligi Narodów.

Berlin, 27 maja. (PAT.). Poza »Lokalanzeiger« również »Börsenkurier« donosi, że minister Stresemann nie weźmie prawdopodobnie udziału w sesji Rady Ligi Narodów w Madrycie. Dziennik podnosi, że minister nie podał żadnych powodów co do ewentualnego zrzeczenia się wyjazdu do Madrytu i wyraża przypuszczenie, że tego rodzaju decyzja może zależeć od dalszego rozwoju rokowań reparacyjnych w Paryżu.

Schacht gra na zwłokę w oczekiwaniu na wynik wyborów w Anglii.

Paryż, 27 maja. (PAT.). Dr. Schacht nie wręczył dotychczas odpowiedzi na memorandum. Pomiędzy delegatami toczą się w dalszym ciągu rozmowy.

Berlin, 27 maja. (PAT.). Korespondent paryski »Berl. Tageblattu« przytacza zarzuty prasy francuskiej i wydania paryskiego »New York Herald« oskarżające Schachta o dążność do przewleczenia rokowań poza czwartek, tj. poza dzień wyborów angielskich. Gdyby bowiem większość konserwatywna miała się poważnie zmniejszyć, wówczas Schacht miałby sobie obiecywać więcej po odroczeniu na czas późniejszy nieuregulowanych obecnie punktów. Korespondent przytacza

m. in. zarzut, że dr. Schacht, pomimo zwrócenia się doń rzeczoznawców aljanckich o przedstawienie na piśmie odpowiedzi na ostatnie propozycje wierzyteli, umyślnie zwleka z przedstawieniem swego memorandum.

Odpowiadając na zarzuty prasy francuskiej utrzymuje korespondent dziennika, że Schacht nie wręczył dotychczas memorandum tego delegatom strony przeciwnej tylko na ich wyraźne życzenie zmierzające do tego, by umożliwić prowadzenie dalszych rokowań. Ta zwłoka we wręczeniu memorandum trzymana jest przez Schachta w tajemnicy w porozumieniu z przewodniczącym konferencji w interesie dalszych rokowań.

Krwawa walka z piratami w Chinach.

Zatopienie 20 łodzi pirackich. — 1.000 ludzi zginęło.

Londyn, 27 maja. (PAT.). Korespondent »Timesa« donosi z Szanghaju, że u ujścia rzeki Wang-Pou oddziały wojsk rządowych stoczyły z piratami morskimi krwawą walkę trwającą 2 godziny. W wyniku starcia statki rządowe zatopiły 20 łodzi pirackich, na których zginęło przeszło 1000 lu-

dzi. Do niewoli zdołano wziąć 250 piratów. Na statkach pirackich, które ocalały skonfiskowano 2000 karabinów i wielkie zapasy amunicji. Wśród statków, które zatrzymała flota rządowa znajduje się kilka statków rybackich zagarniętych w swoim czasie przez piratów.

Radek wraca do Moskwy.

Berlin, 27 maja. (PAT.). Agencja Telegr. Union donosi z Moskwy, że znany przywódca opozycji trockistów Karol Radek, po 14-miesięcznym wygnaniu powrócił do Moskwy. Radek został przyjęty na razie do szpitala na

Kremlu, ponieważ jest chory, następnie ma się udać do Rosji południowej. Tel. Union komentuje powrót Radka do Moskwy jako ostateczną kapitulację lewego skrzydła opozycji trockistów.

Istnieje dalej t. zw. »Schronisko polskie« dla przejezdnych emigrantów, udzielające darmo noclegów i wyżywienia przez parę dni; istnieje »Instruktorat szkolny«, klinika polska, ambulatorjum polskie, a myśli się o założeniu w czasie najbliższym szpitala polskiego. Nieco słabiej przedstawia się kwestja oświaty, gdyż tylko niewielki procent dzieci może korzystać z nauki w języku polskim, a liczba ochron polskich stoi daleko poza rzeczywistą potrzebą, choć w ostatnich latach znaczący jest i tu pewien postęp.

Ale największą bolączką emigracji polskiej we Francji, o którą rozbijają się nieraz wszelkie usiłowania i plany, jest rozdrobnienie licznych organizacji polskich, które obecnie osiągnęły punkt kulminacyjny. Zrzeszenia i związki, pozostające w rozbiciu, nie

są w stanie stworzyć takich warunków, by każdy emigrant przybywający do Francji, automatycznie wprost trafił w orbitę ich wpływów; stąd objaw niekorzystny: liczba członków tych organizacji wynosi tylko niezliczoną część ogółu emigracji.

Akcja zjednoczenia organizacji wychodźczych we Francji musi być podjęta czem rychlej, gdyż tylko w ten sposób zdoła się uchronić masę emigranckie od wrogich państwowości polskiej wpływów politycznych. — w ten tylko sposób stworzy się platforma dla dalszych owocnych poczynań w tej dziedzinie.

Na emigrację polską we Francji będziemy się starali od czasu do czasu, i to w szczegółach baczniejszą zwracać uwagę.

Z TRYBUNAŁU STANU.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 28 maja. Sędzia śledczy, prowadzący śledztwo w sprawie b. Ministra Czechowicza Zaleski, udał się wczoraj przedpołudn. do Generalnego Inspektoratu Armji dla przesłuchania Marszałka Piłsudskiego, którego jako świadka w imieniu obrony powołał mecenas Paschalski. Do Generalnego Inspektoratu przybył również jeden z oskarżycieli ze strony Sejmu, poseł Wyrzykowski. Marszałek Piłsudski nie życzył jednak sobie, aby przy przesłuchaniu był obecny ktokolwiek bądź inny, poza p. Zaleskim. Jak się dowiadujemy, Marszałek Piłsudski odmówił zeznań zaznaczając, że prześle je na piśmie Trybunałowi Stanu.

URZĘDOWE WYJAŚNIENIE.

Warszawa, 27 maja. (PAT.). Istniejąca w Warszawie prywatna agencja prasowa pod nazwą »Polska Agencja Publicystyczna« w komunikacie swym z dnia 25 maja br. rozesłała wiadomość, powtórzoną przez część prasy codziennej, pochodzącą jakoby ze źródeł dobrze poinformowanych, a dotyczącą decyzji Rządu niezwoływania nadzwyczajnej sesji sejmowej przed ferjami letnimi.

P. A. T. upoważniona jest do stwierdzenia, że wiadomość podana przez wymienioną wyżej agencję prywatną nie pochodzi ze źródeł miarodajnych, które z usług Polskiej Agencji Publicystycznej nie korzystają i na przyszłość korzystać nie będą.

STRASZNY WYPADK W ŁODZI

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 28 maja. Z Łodzi donoszą: Podróżni, oczekujący na pociąg na dworcu kolejowym byli świadkami strasznego wypadku.

Oto 55-letni robotnik kolejowy Kobielski chciał wskoczyć do przejeżdżającego pociągu towarowego, lecz potknąwszy się wpadł pod koła wagonów i w oczach kilkuset osób poniósł śmierć na miejscu.

ROZPRAWA PRZECIWIW ROTM. PRĄDZYŃSKIEMU.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 28 maja. Dziś przedpołudniem rozpoczęła się rozprawa przeciwko rotmistrzowi Prądyńskiemu, oskarżonemu o wymuszanie łapówek, na stanowisku kierownika referatu terenów ćwiczebnych M. S. Wojsk. Rozprawie przewodniczył szef sądu wojskowego pułk. Kosecki, broni adwokat Nowodworski.

ROZWIĄZANIE ORGANIZACJI KOMUNISTYCZNEJ.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 28 maja. Władze bezpieczeństwa rozwiązały związek robotników skórzanych z powodu rozwijania działalności komunistycznej. W lokalu związku aresztowano 51 osób, z których 12 skierowano do władz sądowych.

ZATRUCIE ŻOŁNIERZY.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 28 maja. W Lidzie w 5 pułku lotniczym uległo zatruciu 78 żołnierzy. Ostatniej niedzieli żołnierze ci podczas zabawy na wsi pili napoje chłodzące, które widocznie niewłaściwie sporządzone wywołały u żołnierzy ciężką chorobę.

Trzy wielkie postacie Rzymu.

II.

Wizerunek Mussoliniego.

Wizyta u Mussoliniego. Wchodzi się do ogromnego, prawie pustego pokoju i niemal odrazu — relacjonuje Emil Ludwig — spotyka nas wielka niespodzianka.

Jakżeż inny jest Mussolini z opowiadań, z »legendy«, stylizowany przez pisma faszystowskie, a Mussolini prawdziwy! Oczekuje się widoku »człowieka z żelaza«, demonicznego spojrzenia, sugestji, mocy, Napoleona; a tu wychodzi naprzeciw człowiek naturalny, bez pozy, skłonny do refleksji, mający subtelne odczucie dla wszelkich odcieni.

Mógłby ktoś zarzucić, że Mussolini, jak każdy wybitny mąż stanu, jak każdy dyplomata, stylizuje się umyślnie, stosownie do okoliczności, że wydaje się takim, jakim w danej chwili chce się wydać. Emil Ludwig zaprzecza temu. Twierdzi, że chyba on, autor wielu »charakterystyk«, zna się na tyle na ludziach, aby odkryć ich sztuczną maskę.

Mussolini robi wrażenie człowieka bez uprzedzeń. Odpowiada spokojnie na dziesiątki pytań bez zaciętrzewienia partyjnego. Człowiek, na którego indywidualności opiera się cała dzisiejsza współczesność Włoch, ma nie tylko mocne zasady, ale także elastyczną myśl i falujące żywo uczucie. Akcentuje kilkakrotnie, że polityka nie opiera się na dogmatach, ale jest zawsze czysto ludzką sztuką. Odpowiedzi jego nie są natychmiastowymi, zdecydowanymi odpowiedziami doktrynera faszystowskiego, ale wynikają z jakiejś refleksji, z czułego namysłu człowieka, który wie, że każda rzecz ma dwie strony, i że żaden system rządzenia nie jest bez »ale«.

Rozmowa dotyczyła między innymi kwestji europejskiego pokoju, a raczej problemu, czy idea faszystowska mogłaby Europie zapewnić trwałą pokój. Mussolini — powiada Ludwig — nie jest pacyfistą, ale jest politykiem, który chce uniknąć wojny. Nie tylko ze względów osobistych, ze względu na swą dyktaturę, ale i jako myśliciel, jako artysta; on chce konstruować i budować, a więc nie może być przyjacielem ryzykownych burz i zawichrzeń. Ależ mowy faszystowskie Mussoliniego mówią co innego! — mógłby ktoś zauważyć; mają przecież charakter bojowy i wojenny. Tak — odpowiada Ludwig — ale też Mussolini inaczej mówi do tłumów przez okno czy z balkonu, a inaczej myśli i rozumuje w rozmowie bezpośredniej, oko w oko, mózg w mózg.

Mussolini nie obawia się o to, aby nastroje społeczeństwa zmusiły go do wojny; czuje się dość silny, aby się im przeciwstawić, a ministrowie, jego współpracownicy, są mu bezwzględnie posłuszni, jak dotąd.

Rozmowa toczyła się również o zagadnieniu rozpowszechnienia faszyzmu w Europie, zdobywczego wyjścia idei faszystowskich poza Alpy. Mussolini nie pragnie tego. Jest pod tym względem antypodem bolszewików, mających swoją rewolucję wiecznie na eksport.

»Duce« włoski nie chce światowładztwa, ani eksportu. Wie dobrze, w których krajach faszizm jest nie do zrealizowania, więc nawet przeciwdziała próbom transplantacji. Między Stalinem a Mussolinim — pisze Ludwig — jest taka różnica, jaka istnieje między dwoma kupcami: jeden zarzuca zagranicę swoim towarem (Stalin), drugiego towar jest raczej poszukiwany, bez niecznośnego narzucania. A może Mussolini jest tego zdania — pyta Ludwig — że lepiej mieć do czynienia z narodami, osłabionymi przez demokrację, niż ze skrzepionymi przez faszizm?...

Mussolini czyni dzisiaj wrażenie człowieka zrównoważonego wewnętrznym, jakby dokonała się w nim po-

ważna jakaś ewolucja. Z początku chodziło mu o ocalenie ojczyzny przed anarchją, może i o pewien imperjalizm. Dzisiaj, po kilku latach, ma się wrażenie, że nie pragnie on już »potęgi dla samej potęgi«, ale, że chce przy jej pomocy konstruować.

Duce wygląda na jednostkę niezwykle systematyczną, uporządkowaną, zwartą. Świadczy o tem już jego biurko i jego archiwum prasowe, utrzymane w pedantycznym ładzie. Ten człowiek ma obmyślony program na długie lata i realizuje, rok za rokiem, jedną jego część za drugą. Powiada, że to, co zrobił, to dopiero początek. A dodać trzeba, że nie jest teoretykiem; uwielbia praktykę, nazywając ją sprawą czysto ludzką. Ludwig nie uważa Mussoliniego bynajmniej za fanatyka idei; odnosi wrażenie, że dyktator Włoch opiera się mniej na wierze w faszizm, a więcej na wierze w swoją indywidualność, wogóle w indywidualność ludzką. Siebie uważa za wielki epizod, który minie, ale zostawi potężny ruch na fali; po nim przyjdą inni ludzie, których już zapewne wyszukał i wyznaczył. Mussolini jest człowiekiem krytycznym; zna napewno cienie swej dyktatury, choć się do nich przed ludźmi nie przyznaje.

Duce jest dalej znawcą historii i zagadnień politycznych historii. Umie o nich rozprawić świetnie, posiadając prawdziwie włoskie zdolności do dialogu. Włocha znamionuje — zdaniem Ludwiga — jeszcze i to, że Mussolini z największym spokojem wysłuchuje miłych słów i komplementów.

Zna Europę i zagadnienia europejskie nawskróś, ale zaprzecza, jakoby stawiał tezę o supremacji swej rasy. Idea dyktatury jest mu niewątpliwie duchowo bardzo bliską; w historii Włoch podobają mu się najbardziej postacie autokratyczne. Mimo to, zachęcał Ludwiga do skreślenia wizerunku Garibaldiiego, a nie np. Macchiavella.

Dyktaturę stworzył sam, lecz stara się ją przed sobą i innymi uzasadnić w sensie moralno-politycznym. Parlamentaryzm się przeżył głównie dzięki wzmocnieniu kapitalizmowi; wszystko ubiega się za zarobkiem i majątkiem, nikt nie ma dziś cierpliwości do wysłuchiwania długich debat parlamentarnych. Najlepsze głowy poświęcają się dzisiaj przemysłowi, a nie parlamentaryzmowi. Obecnie możliwą jest tylko dyktatura, a co najwyżej, rada ministrów. Ale nie dla wszystkich narodów dobra jest ta dyktatura; zresztą wszystko zależy od odpowiedniego człowieka — mówił Mussolini.

Mussolini nie jest — zdaniem Ludwiga — człowiekiem, spragnionym rządzenia na szerokich obszarach. Gdyby był Napoleonem, nie stworzyłby z pewnością dziesiątek nowych państw i nowych wicekrólów i nie wierzyłby w to, że z Rzymu można rządzić Europą. A rządzenie uważa wogóle za rzecz dzisiaj bardzo trudną, skomplikowaną, pełną odcieni.

Mussolini jest uczniem duchowym Nietzschego, którego czyta bez przestanku, i dlatego może więcej wierzy w siłę genjuszu, niż w siłę masy.

Jako zjawisko, jest Mussolini — zdaniem Ludwiga — kimś czarującym. Niema w sobie nic ani z władzy, ani z starego dyplomaty, ani z ugrzecznoniego południowca.

Jako pracownik, jest człowiekiem niezmordowanym. Dzień spędza w ministerjach, wieczorami pracuje w domu. Mieszka, jak zwykły człowiek, na drugim piętrze jakiejś kamienicy, obsługiwany przez starą stróżkę. Na wydajność genjuszu ludzkiego patrzy pobłażliwie; uśmiecha się, mówiąc o tych ludziach, co to wierzą, że można

od rana do wieczora pracować i zawsze być genialnym.

Jako polityk — pisze Ludwig — jest Duce człowiekiem refleksji i rozważa. Stał się z czasem ostrożniejszym, niż dawniej. Pragnie zyskać sobie i swoim ideom jak najwięcej przyjaciół, a jak najmniej wrogów. Dlatego zawarł traktat z Papieżem, dlatego trzyma się tak silnie formy królestwa. Zresztą dla króla Wiktora Emanuela żywi wiele czci osobistej.

Mussolini — kończy pisarz niemiecki — zyskuje przy bliższym poznaniu, w przeciwieństwie do innych wielkich ludzi. Umysłowość jego jest pełna umiaru, pozbawiona ekstrawagancji. Jest kulturalnym Europejczykiem, nie rażącym niczem, nie popisującym się niczem. Usposobieniem swoim przypomina raczej południo-

wego Amerykanina, niż Włocha. Ma tylko piękne włoskie zęby, ale nie posiada włoskiej gestykulacji i manjer.

Nic w nim nie znamionuje człowieka z ludu lub proletariatu.

Piękny profil, wydatny nos, małe ręce, piękny głos molowy, wykwinne ruchy — są cechami tego »człowieka nastrojów i nuanc«, którego ożywia jednak przedewszystkiem wola osobistej potęgi. Chce być potężnym, bo wierzy, że będzie sprawiedliwym i czynić będzie dobrze.

Na zakończenie — już od siebie — zwrócimy uwagę na stanowisko demokratycznej »Vossische Zeitung« do wywodów p. Ludwiga. Zaznacza ona, że nie identyfikuje się z niemi i że podaje na odpowiedzialność autora.

S—W.

Co się dzieje w Kownie?

Dalsze aresztowania. — 5 pułk litewski zbuntował się. — Wasilius zmarł wskutek tortur.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 28 maja. Z Kowna donoszą: W związku ze śledztwem w sprawie zamachu na Waldemarasa, aresztowano 14 znajomych i przyjaciół straconego Wasiliusa. Ponieważ aresztowanym grozi kara śmierci z wyroku sądu polowego, rodziny ich i profesoriowie uniwersytetu wystąpili do prezydenta Smetony z prośbą, by sprawę skierowano na zwykłą drogę sądową. Gdy petycja ta wpłynęła do kancelarii cywilnej prezydenta Litwy, wszystkie osoby podpisane na niej sprowadzone zostały do policji, gdzie kazano im pod piśnię zobowiązanie, iż nie będą się wydalali z Kowna.

Warszawa, 28 maja. Z Kowna donoszą: Wczoraj wybuchł bunt w 5 pułku piechoty litewskiej, którego żołnierze rekrutują się przeważnie z synów włościan.

Bunt wybuchł z powodu aresztowań, dokonanych ostatnio wśród członków chrześcijańskiej demokracji po wsiach. Stronnictwo to cieszy się na wsi dużymi wpływami a ostatnie posunięcia Waldemarasa wywołały silne oburzenie. Gdy 5 pułk odmówił pełnienia służby sprowadzono go do koszar przy interwencji szaulisów. Większe oddziały szaulisów objęły również

służbę garnizonową, zostały ustawione dziś w nocy przy mostach i większych obiektach.

Berlin, 27 maja. (PAT.). Dziennik »Tempo« donosi o Kłajpedy, że szybkie stracenie oskarżonego o udział w zamachu na Waldemarasa studenta Wasiliusa wywołało w Kownie przynębiające wrażenie. Za niezrozumiałe ma uchodzić szybkie przeprowadzenie procesu z wykluczeniem wszelkiej jawności. Krążą pogłoski, że Wasilius wogóle niezłożył żadnych zeznań i że torturowany był w bestjałski sposób przez litewską policję polityczną. Krążące po Kownie pogłoski opowiadają niesłychane rzeczy o męczarniach, które musiał znieść Wasilius w czasie badania go przez osławionego prezydenta policji kowieńskiej Vezisa. Miano mu nakładać na głowę żelazną koronę, którą potem ścisano. Wasilius miał umrzeć w czasie tortur na udar serca. Jak przytacza dalej korespondent, jeden z dzienników litewskich miał stwierdzić, iż bomby sfabrykowane zostały w laboratorium technicznym uniwersytetu kowieńskiego przez studentów. Dziennik podnosi, że wiadomość ta obala twierdzenia urzędowe o polskim pochodzeniu bomb.

Znowu fałszerstwo dokumentów.

Pismo niemiecko-sowieckie ogłasza tekst rzekomej tajnej konwencji polsko-francuskiej.

Warszawa, 27 maja. (PAT.). W związku z ogłoszeniem w moskiewskim tygodniku niemieckim »Moskauer Rundschau« tekstu rzekomej francusko-polskiej konwencji wojskowej z dnia 5 września 1922 oraz rzekomej dodatkowej klauzuli z dnia 12 maja 1925, Polska Agencja Telegr. upoważniona została do oświadczenia, że żadna tego rodzaju konwencja i

klauzula między Polską a Francją nie istnieje i że ogłoszone przez »Moskauer Rundschau« teksty są fałszyfikatami.

Paryż, 27 maja. (PAT.). W związku z doniesieniem »Moskauer Rundschau« w sprawie dokumentów, dotyczących rzekomej konwencji wojskowej polsko-francuskiej, ministerstwo spraw zagranicznych stwierdza, że dokumenty te są fałszyfikatami.

Oberwanie się chmury pod Rawą Ruską.

Podmycie toru kolejowego.

Warszawa, 27 maja. (PAT.). Dnia 25 bm. wskutek oberwania się chmury woda deszczowa podmyła tor kolejowy między stacjami Basznia a Horyńcem, na odcinku Jarosław - Rawa Ruska, linii Jarosław Sokal-Potoki wody deszczowej zniszczyły tor na prze-

strzeni 150 m. tworząc doły, dochodzące do głębokości 4 m. Wskutek tego ruch pociągów na odcinku Jarosław - Rawa Ruska, zarówno towarowy jak i osobowy wstrzymany został na przeciąg kilku dni.

Proces o zamordowanie Radicza.

Białogród, 27 maja. (PAT.). Przed sądem tutejszym rozpoczął się dzisiaj przedpołudniem proces przeciwko b. posłowi Racziczowi, który w dniu 20

czerwca z. r. zabił wystrzałem rewolwerowym posła Radicza i posła Bassariczka oraz zranił kilku innych posłów.

TRZĘSIENIE ZIEMI.

Białogród, 28 maja. (PAT.) Tutejsza stacja sejsmograficzna zarejestrowała wczoraj o godz. 23⁵² silne trzęsienie ziemi, którego ognisko znajdowało się w odległości 7000 klm. Trzęsienie ziemi trwało 2 godziny i 12 minut.

Ostatnie wiadomości giełdowe.

Lwów 28 maja. Na giełdzie zbożowej obroty małe, tendencja zniżkowa utrzymuje się nadal. — Na giełdzie pieniężnej ruch słaby tendencja spok.

Sny o rewizji granic.

Faktem jest, że Niemcy pokryte są dziś siecią przeróżnych związków i organizacji, których aż nadto widocznymi hasłami są: „naprawienie krzywdy wersalskiej”, obalenie „narzuconych dyktatem pokojowym granic” itp.

Obok Stahlhelmu, którego ostatni zjazd otworzył szerokie pole do snucia wniosków na temat powyższy, istnieje silna a może nawet bardziej jeszcze rozgałęziona organizacja, znana pod nazwą „Deutscher Schutzbund”. Otóż i ta organizacja, obejmująca 120 związków, rozsznycanych nietylko po Rzeszy niemieckiej, ale po wszystkich wogóle krajach, w których żyje mniejszość niemiecka, urządziła niedawno swój zjazd doroczny, tym razem w Austrii, w Salzburgu. O Stahlhelmie wie się więcej, o Schutzbundzie słyszy się tylko przy niektórych sposobnościach.

Dlatego warto zacytować głosy i publikacje, jakie z okazji tego zjazdu odezwały się w Niemczech. Ogólna ich synteza streszcza się w tem, że „obecny system panujący w Europie musi paść wobec nowej ideologii, wobec nowej niemieckiej koncepcji ujęcia narodu, koncepcji prowadzącej do powstania wyższego porządku prawnego, na którym oprze się nowa Europa. Ten nowy porządek, — to zerwanie z pojęciem narodu jako ludności danego państwa, to żądanie wolności Niemców w imię prawa samostanowienia o sobie, to takie przekształcenie istniejących stosunków, w których granice traktatów straciłyby swą moc a w stosunku do Niemiec doznałby rekonstrukcji traktat wersalski”.

Albo jeszcze więźlejsza synteza: „rewizja granic”.

Poruszając ten temat, godzi się wspomnieć i o tem, że z rozmaitych, drobnych na pozór enuncjacji niemieckich pism prowincjonalnych wynika niezbicie, że poza owymi jawnymi, choć nieraz tajną działalnością wyrażającymi organizacjami, istnieją i organizacje tajne w całym tego słowa znaczeniu. Jedno z pism np. w sposób niedwuznaczny występuje w obronie tzw. sądów kapturowych i popełnianych przez nie mordów na „zdrajcach” tajemnic organizacyjnych. Ba z enuncjacji tych okazuje się, że owe tajne organizacje istnieją za wiedzą Reichswehry.

Cała ta działalność, będąca nietylko

LOKAUT NA ŚLĄSKU NIEMIECKIM.

Berlin, 27 maja. (PAT.). W sobotę rozpoczął się w śląskim przemyśle włókienniczym lokaut, który objął około 50 tys. robotników. Liczba robotników, pozbawionych pracy jest nawet o 10 tys. większa wskutek licznych zwolnień i ograniczeń pracy w przemyśle włókienniczym w ciągu ostatnich miesięcy.

ALFRED LANIEWSKI.

3;

Czary i czarownice w Polsce.

(Dokończenie.)

Pomimo bowiem, że wszystkie czarownice uważały się za siostry, to jednak nie panowała wśród nich na Łysej Górze zupełna równość. Niektóre z pośród czarownic były »starsze«, nad innymi; inne późniejsze musiały tamtym służyć do stołu i nalewać szklance. Niektóre z nich, zwłaszcza podeszłe wiekiem, które z powodu starości w tańcu udziału nie brały, miały sobie powierzone funkcje kucharek, względnie szafarek jadła.

Tamte znamienitsze chodziły pięknie odziane, tańczyły ze znamienitszymi djabłami, ucztowały przy stołach nakrytych kobiercami, jadły z półmisków cynowych wyszukane potrawy, jak naprzykład sarninę, pijały wino, przechowywane w srebrnych fiolkach, ze srebrnych kubków, pod-

czas gdy ubogie musiały niejednokrotnie siedzieć na szarym końcu i zadowalać się zwykłym piwem, miast z puharów pić ze skorup z jaj.

Pobyty na Łysej Górze trwał zazwyczaj, aż kur zapiał. Przed tą chwilą musiały opuścić miejsce zabawy, wszystko bowiem z paniem kura zniknęło. Jednej z czarownic zdarzyło się, że położywszy się na Łysej Górze do łóżka, mocno zasnęła; kiedy się przebudziła, znalazła się między wiklinami.

Tak mniej więcej przedstawia się kilka charakterystycznych rysów polskich czarów; nie odbiegają one zbyt od swych zachodnich pierwowzorów. Tyle stwierdzić wypada, że polskie procesy nie wykazują ani w przybliżeniu tego okrucieństwa ani też tej mnogości, co w krajach zachodniej Europy. Gdy np. we Francji już w wieku 14 spalono w Karkassonie 400 czarownic i czarowników a w Tuluzie około 600, — w Polsce do połowy 16 wieku nie zajmowano się wogóle sprawami o czary. W Polsce też już bardzo wcześnie spotykamy się z głosami

sunków i uspokojenia świata. Przy debатовaniu o tych kwestiach na arenie międzynarodowej, muszą być brane na wzgląd nietylko oficjalne enuncjacje Stresemanna czy innych ale również oświadczenia przywódców Stahlhelmu Schutzbundu, może nieoficjalne ale nie mniej realne. (A. L.)

Brednie litewskiego dziennika.

Jakie nastroje wobec Polski urabia prasa litewska, nie przebiegając przy tem w środkach i niewahając się przed podawaniem najoczywistszej nieprawdy, świadczy o tem wstępny artykuł »Lietuvos Aidas« z przed dni kilku. Dziennik podkreśla, że narodowcy jeszcze przed schwytaniem sprawców zamachu na Waldemara z całkowitą pewnością wskazywali, że terorystów należy szukać wśród pleczkajtisowców i agentów polskich. Zamach na litewskiego premiera jest tylko jednym z momentów skierowanej przeciwko Litwie działalności Polski. Dziennik twierdzi, że »tragedja z przed teatru litewskiego jest dziełem Hołowki — Piłsudskiego«, przyczem obszernie omawia »gościnne przyjęcie« jakiegoś doznali pleczkajtisowcy w Polsce oraz zamierzenia Polski w kierunku zaatakowania Litwy w imieniu litewskich emigrantów przy pomocy armji, złożonej z kilku dywizji. Polacy — tłumaczy w d. c. dziennik — porzucili ten zamiar wobec ujawnienia przez Litwę planów polskich na terenie Ligi Narodów. Lecz »Hołowko — Piłsudski« nie zaniechali bynajmniej swego celu i natychmiast skierowali działalność pleczkajtisowców i agentów polskich na inne tory, a mianowicie w kierunku wywoływania rozruchów wewnętrznych na Litwie. Dziennik przytacza szereg cytat z pisma emigrantów litewskich w Wilnie »Pirmyn«, które mają wskazywać na zmianę taktyki pleczkajtisowców w zakresie akcji obalania rządu litewskiego. Pleczkajtisowcy — wg. »Lietuvos Aidas« dążą

do wywołania zamieszek na Litwie, by w ten sposób spowodować zwiększenie sił emigracji politycznej z Litwy do Polski i by wywołać naprężenie stosunków wewnętrznych w państwie litewskim. Metody działania pleczkajtisowców są — wg. dziennika — opracowywane w Warszawie, której niepodległa Litwa zagradza wyjście na morze Bałtyckie i do Prus Wschodnich, odciętych od Rzeszy. »Pleczkajtisowcy — to tylko mniej lub więcej zdolni wykonawcy planów polskich — i o tem musi wiedzieć każdy, komu droga jest niepodległość Litwy«. W końcu dziennik nawiązuje do artykułu pisma litewskich emigrantów, w którym ci wypowiadają się za walką na śmierć i życie z »faszystami« litewskimi, przyczem z naciskiem »Liet. Aid.« podkreśla, że wobec otwartego żądania pleczkajtisowców, domagających się rozstrzelania niechętnych im obywateli Litwy, — »nie może być również i z naszej strony mowy o polityowaniu w stosunku do nich«. »Tylko kara śmierci za przynależność do pleczkajtisowców, za szerzenie ich propagandy, może nas ochronić od dalszych zamachów terorystycznych«.

M. in. dziennik zaznacza, że jest mu wiadome ze źródeł wiarygodnych o szkoleniu w Wilnie »agentów Hołowki — Piłsudskiego« w rzucaniu bomb. Teroryści więc i w d. c. nie zaniechali swego zamiaru przenikania na Litwę.

Faktycznie trudno orzec, czy w artykułach tym bierze górę zaślepienie czy też świadomie zła wola. 8.

Nowa ustawa o studjach na wydziale lekarskim.

Wobec zbliżającego się terminu egzaminów na wyższych uczelniach aktualna się staje sprawa nowej ustawy o studjach na wydziale lekarskim, wprowadzającej cały szereg rygorów i obostrzeń.

Rozporządzenie z dn. 16 marca 1928 r. zostało zastosowane nietylko do studentów nowo-wstępujących ale i do tych słuchaczy medycyny, którzy już część studjów odbyli według ustawy dawnej.

Wprowadzenie nowego systemu dla każdego kursu w innym okresie studjów, wywołało cały szereg trudności i nieprzewidzianych komplikacji w planach słuchaczy, którzy przygotowani byli do innych warunków studjów, o-

pierając się na przepisach obowiązujących w chwili wstąpienia na uniwersytet.

Nowe rozporządzenie wprowadza szereg zasadniczych zmian zwłaszcza w systemie zdawania egzaminów, zmian bynajmniej nie obojętnych dla ogółu młodzieży medycznej.

I tak np. egzaminy po II roku (egzaminów jest 5 bardzo poważnych z b. obszernych przedmiotów) które dawniej można było zdawać w dwóch grupach przed i po wakacjach, obecnie zdać trzeba w ciągu jednego miesiąca przed wakacjami.

Dalej większość pozostałych egzaminów, które dawniej zdawać można było przed absolutorium, przesunięto

obecnie do końcowych grup egzaminów dyplomowych.

W ten sposób zwiększenie grupy egzaminów końcowych przedłuża i tak już z natury swej długie, bo co najmniej 6-cio letnie studia lekarskie, gdy na innych wydziałach studia trwają przeciętnie 4 lata.

Zarzuty powyższe dotyczące nowej ustawy o studjach medycznych nie są wysuwane jedynie przez młodzież medyczną, ale i przez niektóre Rady wydziałów lekarskich. Np. Rada wydziału lekarskiego Uniwersytetu Jana Kazimierza udzieliła swego poparcia, postulatem młodzieży medycznej uchwalonym na wiecu we Lwowie w r. ub.

Również Rada wydziału Uniwersytetu poznańskiego odniosła się przychylnie do projektu poprawek opracowanego przez studentów medycyny do nowej ustawy o studjach.

Zmiany w szkolnictwie.

PRZENIESIENIA W SZKOLNICTWIE PWSZECHNEM.

Kuratorjum O. S. L. rozporządzeniem z 8 maja 1929 r. Nr. I. 16.342 z 1929 r. przeniosło na własną prośbę z ważnością od 1 czerwca 1929 r. p. Emilję Czernakowską, nauczycielkę 2 kl. publicznej szkoły powszechnej w Chorostkowie, powiatu Stanisławów do 7 kl. publ. szk. powsz. im. Marszałka Piłsudskiego w Haliczu.

MIANOWANIA W SZKOLNICTWIE PWSZECHNEM.

Kuratorjum O. S. L. rozporządzeniem z 10 maja 1929 r. Nr. I. 16.094 z 1929 r. zamianowało z ważnością od 1 sierpnia 1929 r. p. Antoniego Woznyją, nauczyciela 2 kl. publ. szk. powsz. w Żohatynie, powiat Dobromil — kierownikiem 2 kl. publ. szk. powszechnej w Borysławce.

Rada Szkolna Powiatowa w Dolińcu, rozporządzeniem z 11 marca 1929 r. L. 744 z 1929 r. zamianowała z dniem 1 kwietnia 1929 r. p. Zofję Kropywycz Mandrykową, nauczycielkę kontraktową 1 kl. publ. szk. powsz. w Pszeniczniku — nauczycielką tej szkoły.

Rada Szkolna Powiatowa w Jarosławiu, rozporządzeniem z 4 kwietnia 1929 r. L. 188 z 1929 r. zamianowała z dniem 1 kwietnia 1929 r. p. Wiktora Proskiego, nauczycielem 1 kl. publ. szk. powsz. w Hawłowicach.

Rada Szkolna Powiatowa w Kolbuszowej, rozporządzeniami z 26 marca 1929 r. L. 1079 i 1.080 z 1929 r. zamianowała z dniem 1 kwietnia 1929 r. p. Leona Kocana, kontraktowego nauczyciela 7 kl. publ. męskiej szkoły powsz. w Kolbuszowej nauczycielem 1 kl. publ. szk. powsz. w Kolbuszowej — oraz p. Stanisławę Jaroszonę, nauczycielkę kontraktową — nauczycielką 1 kl. publicznej szk. powsz. w Zielonce.

uczuc humanitarnych dojrzewa wiekopomne w historii kultury polskiej dzieło ks. Jana Bohomolca »Djabeł w swej postaci, z okazji pytania jeżeli są upiory, ukazany«. Autor uznaje w tem dziele czary za chorobliwe urojenie a wiara w gusła wedle niego »nie jest ani dobrego filozofa ani doskonałego chrześcijanina konsekwencją«.

Ostatecznie na Sejmie w r. 1776 król Stanisław August zażądał zniesienia tortur a Wojciech Kluszewski, kasztelan biecki uczynił wniosek, by zaprzestano wogóle dochodzenia spraw o czary. Oba wnioski przyjęto jednocześnie a dla upamiętnienia tego faktu wybito medal z napisem: »Mękami wyciągać zawsze wątpliwe wyznania zbrodni, pociągając do sądu obwinionych o rzekome związki z mocą szatańską zakazał Sejm r. 1776 na wniosek króla Stanisława Augusta«.

Dobrze to o nas świadczy, że nawet na tych najczarniejszych kartach dziejów kultury, widnieją u nas jaśniejsze wiersze.

W tej atmosferze rozbudzonych

